

Õiguskantsler

Andres Metsoja
Andres.Metsoja@riigikogu.ee

Teie 04.05.2015 nr

Meie 03.06.2015 nr 7-4/150682/1502527

Vastus **Erakoolidele tasutud tegevustoetuse hüvitamine**

Lugupeetud Andres Metsoja

01.09.2011 jõustus [erakooliseaduse](#) § 22² lg 1, milles sätestati uue nõudena valla või linna kohustus osaleda eraüldhariduskooli tegevuskulude katmises proportsionaalselt selles koolis õppivate õpilaste arvuga, kelle rahvastikuregistri järgne elukoht asub selle valla või linna haldusterritooriumil. Kuna raha riigieelarvest selle kohustuse täitmiseks kohalikele omavalitsustele ei eraldatud, pidid vallad ja linnad asuma seda kohustust täitma oma vahendite arvel.

Riigikohtu põhiseaduslikkuse järelevalve kolleegium tegi 28.10.2014 otsuse asjas nr [3-4-1-26-14](#) ning tunnistas põhiseadusega vastuolus olevaks selliste õigustloovate aktide andmata jätmise, mis sätestaksid kohaliku omavalitsuse üksustele erakooliseaduse §-ga 22² pandud kohustuste rahastamise riigieelarvest. Nimetatud lahendist saab järeldada, et riik peab eraldama valdadele ja linnadele raha erakoolidele tegevuskulude maksmiseks, kuna tegu on riigielu küsimusega.

Riigikohtu otsus ei vastanud otseselt siiski küsimusele, kas ja kuidas võiksid vallad ja linnad saada riigilt hüvitist toetuse eest, mis aastatel 2011-2014 (st kohustuse jõustumisest kuni Riigikohtu lahendini) erakoolidele välja maksti.

Haridus- ja Teadusministeerium on asunud seisukohale, et enne Riigikohtu 28.10.2014 otsust välja makstud toetuse hüvitamiseks tuleb valdadel ja linnadel esitada vastav taotlus kohtusse ning riik ei pea erakoolidele makstud toetusi automaatselt hüvitama.

Kuivõrd ka Riigikohtu halduskolleegium on kaudselt jaatanud kohalike omavalitsuste kaebeõigust, siis ongi kohalikud omavalitsused pöördunud taotlustega kohtusse. Ühe kohaliku omavalitsuse taotluse lahendamine on jõudnud Riigikohtusse ning kohtu otsusest sõltub peale konkreetse vaidluse lahendamise seegi, kuidas madalama astme kohtud hakkavad lahendama teiste valdade ja linnade samalaadseid kaebusi (nt kas tegu on kohustamiskaebusega või hüvitamiskaebusega). Selleks, et hoida kokku juba kohtus olevate arvukate kaebuste (üle 40) menetluskulusid, on Tartu Halduskohus teinud omalt poolt Haridus- ja Teadusministeeriumile ning kaebused esitanud kohalikele omavalitsustele ettepaneku sõlmida kompromiss, mis võimaldaks vaidlused mõlemat poolt rahuldava tulemusega võimalikult kiirelt lõpetada.

Õiguskantsleri Kantselei

Kohtu 8, 15193 TALLINN. Tel 693 8404. Faks 693 8401. info@oiguskantsler.ee www.oiguskantsler.ee

Veel väärrib märkimist, et Riigikohtu halduskolleegium on 21.05.2015 otsuses nr [3-3-1-84-14](#) p 15 selgitanud, et kuigi riik pole kohalikele omavalitsustele eraldanud raha erakoolidele tegevuskulude katmiseks, ei vabasta see kohalikke omavalitsusi selle kohustuse täitmisest, kuid valdadel ja linnadel on võimalus esitada raha eraldamiseks halduskohtule kohustamiskaebus. Õeldust võib saada tuge riigi seisukohale, et kohalikud omavalitsused peavad 2011-2014 erakoolidele makstud tegevuskulusid taotlema riigilt kohtu kaudu. Ka ei pruugi kohalike omavalitsuste nõuded riigi vastu olla alati päris selged. Teisisõnu pole kohaliku omavalitsuse ja riigi vahel üksmeelt, kui suur summa täpselt tuleks riigil vallale või linnale maksta nt viiviste arvestuse osas. Sellisel juhul on asjakohane, et küsimuse lahendab kohus.

Eelnevat arvestades tuleb ennekõike oodata ära, mis seisukohale asub Riigikohus kassatsioonimenetluses (haldusasi nr 3-13-1329). Seejärel saab kohtulahendi valguses hinnata, kas riik on rikkunud hea halduse tava, kui ei tasunud valdadele ja linnadele 2011-2014 erakoolide tegevustoetusi nõ automaatselt.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ülle Madise